

RAPPORT

VERDIEN AV RØDE KORS' FRIVILLIGE ARBEID I NORGE

MENON-PUBLIKASJON NR. 132/2020

Av Nina Bruvik Westberg, Caroline Wang Gierløff, Maja Olderskog Albertsen og Simen Pedersen

Forord

På oppdrag fra Røde Kors har Menon Economics beregnet verdien av Røde Kors' frivillige arbeid i Norge. Verdien av frivillighet inngår i et større arbeid med å identifisere samfunnsnyttene til Røde Kors, der de frivilliges aktivitet er en del av samfunnsnyttene.

Prosjektansvarlig er Caroline Wang Gierløff (Menon), med Nina Bruvik Westberg (Menon) som operativ prosjektleder og Maja Olderskog Albertsen som prosjektmedarbeider. Simen Pedersen har kvalitetssikret arbeidet.

Vi takker Røde Kors for et spennende oppdrag så langt, og for god oppfølging og interessante samtaler med Ingrid Iversen Hølaas, Stein Viggo Moe og Kathrine Holden. Vi vil også gi en stor takke til alle i Røde Kors som tok seg tid til å foreslå og kvalitetssikre anslag på tidsbruk og forslag til ICNPO-kategorier for de ulike nasjonale aktivitetene.

Oslo, oktober 2020

Caroline Wang Gierløff

Nina Bruvik Westberg

Prosjektansvarlig
Menon Economics

Operativ prosjektleder
Menon Economics

Innhold

INNHold	2
SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	4
1.1 Formålet med prosjektet og avgrensninger	4
1.2 Kort om frivillighet i Røde Kors	4
1.3 Kort om metode og informasjonsinnhenting	5
1.4 Leseveiledning	5
2. KATEGORISERING AV FRIVILLIG AKTIVITET I NORGE OG RØDE KORS	6
2.1 ICNPO og SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner	6
2.2 Kategorisering av Røde Kors' nasjonale aktiviteter etter ICNPO	7
3. METODE FOR UTARBEIDELSE AV FRIVILLIGHETSREGNSKAP	9
3.1 Kort om metoden	9
3.2 Trinn 1: Hente ut tall på antall frivillige per nasjonale aktivitet	9
3.3 Trinn 2: Anslå antall timer årlig nedlagt per frivillig innen hver aktivitet	10
3.4 Trinn 3: Omgjøre antall timer til årsverk	13
3.5 Trinn 4: Identifisere verdien av ett årsverk innen hver ICNPO-kategori	13
3.6 Trinn 5: Anslå verdien av det frivillige arbeidet	14
4. FRIVILLIGHETSREGNSKAP FOR RØDE KORS 2019	15
5. VURDERING AV FRIVILLIGHETSREGNSKAPET OG VEIEN VIDERE	16
5.1 Hvor sammenlignbart er frivillighetsregnskapet med SSBs satellittregnskap?	16
5.2 Usikkerhet i kildegrunnlaget	16
5.3 Frivillig arbeid som ikke inngår i frivillighetsregnskapet	17
5.4 Videreutvikling av frivillighetsregnskapet	17
5.5 Diskusjon av metoden som er brukt til å verdsette frivillig arbeid	17
5.6 Hvilke verdier er det frivillighetsregnskapet ikke sier noe om?	18
REFERANSER	20

Sammendrag

Menon Economics har på oppdrag fra Røde Kors utviklet en metode for å beregne omfanget og verdien av Røde Kors' frivillige arbeid i Norge i 2019 – et frivillighetsregnskap. Frivillighetsregnskapet omfatter til sammen 63 nasjonale aktiviteter¹ der til sammen over 57 300 frivillige (aktivitetstilknytninger) bidro.² Basert på en enkeltstående vurdering av hver aktivitet og frivilliges anslåtte timebidrag anslår vi at det ble lagt ned omtrent 2 280 årsverk i 2019. Til sammenlikning anslår SSB at det lagt ned 477 100 årsverk innen næringen helse- og omsorgstjenester i samme år, mens de frivilliges arbeidsinnsats tilsvarte 142 064 årsverk i 2017.³ For å verdsette verdien av det frivillige arbeidet har vi benyttet metodikken som Statistisk sentralbyrå bruker i satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner. Den samlede verdien av Røde Kors' frivillige arbeid i 2019 anslås å være på omtrent 1,4 milliarder 2019-kroner. Det er stor usikkerhet knyttet til anslaget, da vi ikke vet hvor mye tid den enkelte faktisk har bidratt med. I tillegg omfatter ikke frivillighetsregnskapet de frivillige som avsluttet eller startet opp sitt frivillige engasjement i løpet av 2019. Vi vet ikke hvor mange dette gjelder. I tabellen under presenteres det aggregerte frivillighetsregnskapet for Røde Kors sine aktiviteter for 2019. Vedlagt rapporten følger et Excel-ark som dokumenterer samtlige beregninger og antakelser.

Tabell S.1 Verdi av frivillig innsats i Røde Kors for 2019 (frivillighetsregnskap), i mill. kroner

ICNPO-kategori ⁴	Antall frivillige	Antall årsverk	Verdien av frivillig arbeid i 2019-priser, i mill. kroner
01 Kultur og fritid	7 392	273	150
02 Utdanning og forskning	4 437	151	99
04 Sosiale tjenester	37 441	1 154	741
06 Lokalmiljø og bolig	783	22	12
07 Politiske- og interesseorganisasjoner	7 288	681	374
Totalt	57 341	2 280	1 377

Verdien av frivilligheten er kun én del av samfunnsnyttene til Røde Kors. Vi har i denne analysen ikke sett på verdien av effekten av tiden de frivillige legger ned, altså hvilken nytte dette har for brukerne, de frivillige, herunder egen nytte av å bidra frivillig («warm glow»), og for samfunnet for øvrig. Den totale samfunnsnyttene av frivilliges arbeid og annen aktivitet Røde Kors gjør, er forventet å være betydelig større enn verdien av frivillighetene alene.

¹ Nasjonale aktiviteter er i utgangspunktet aktiviteter som foregår i regi av en rekke lokalforeninger rundt om i landet. Noen nasjonale aktiviteter i Røde Kors' register vil imidlertid kunne være aktiviteter som gjennomføres i begrenset omfang og med få frivillige. «Tillitsverv» er ikke en egen nasjonal aktivitet, men likevel en viktig aktivitet innenfor Røde Kors organisasjonen. Vi har derfor behandlet denne på lik linje med nasjonale aktiviteter i nasjonalregnskapet.

² En person kan ha flere aktivitetstilknytninger, dvs. jobbe innenfor flere aktiviteter. Hver tilknytning til en aktivitet telles som en frivillig innen den aktiviteten.

³ Se Statistisk sentralbyrå (2020) og (2019).

⁴ ICNPO (The International Classification of Non-Profit Organizations) er et system for å klassifisere ideelle og frivillige organisasjoners aktivitet. Klassifiseringssystemet benyttes blant annet i SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner og i Frivillighetsregisteret.

1. Innledning

I denne rapporten presenteres et frivillighetsregnskap for Røde Kors sitt arbeid i 2019, samt en dokumentasjon metoden og vurderinger av denne og kildegrunlaget.

1.1 Formålet med prosjektet og avgrensninger

Menon Economics har på oppdrag fra Norges Røde Kors utviklet en metode for å beregne omfanget og verdien av Røde Kors' frivillige arbeid i Norge i 2019 – et frivillighetsregnskap. Dette oppdraget har resultert i to hovedleveranser:

1. Et utarbeidet frivillighetsregnskap for Røde Kors basert på frivillighetstall fra 2019
2. Dokumentasjon av prosess og metode slik at Røde Kors kan gjennomføre tilsvarende beregninger av verdien av frivillighet i fremtiden.

Dette frivillighetsregnskapet er utviklet i henhold til samme metodikk som Statistisk Sentralbyrå (SSB) bruker i sitt satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner. SSBs satellittregnskap bygger på FNs anbefalte mal (UN, 2003) og gjør det mulig å sammenligne frivilligheten i Norge med andre land.

SSB sitt satellittregnskap inkluderer også de viktigste inntektskildene til frivillig eller ideell sektor. I dette oppdraget anslår vi verdien av ulønnet arbeid, frivillighet, og bidraget av dette til BNP, men ser ikke på hvilke inntekter som finansierer de ulike aktivitetene.

Et frivillighetsregnskap inkluderer ikke alle delene av samfunnsnyttene man kan forvente som følge av aktivitetene i Røde Kors. Frivillighetsregnskapet beregner kun verdien av tiden de frivillige legger ned i den frivillige aktiviteten, mens et totalt samfunnsregnskap vil også inkludere verdien brukerne får som følge av Røde Kors sine aktiviteter og verdien av finansieringsmåtene (herunder inntekter fra frivillige givere og medlemmer). Samfunnsnyttene av Røde Kors er derfor forventet å være betydelig større enn kun verdien av frivilligheten målt i antall timer frivillig arbeid.

1.2 Kort om frivillighet i Røde Kors

Store samfunnsverdier kommer fra frivillig sektor. Frivillig sektor har mange roller, gjennom å være en aktør som påvirker politiske prosesser og gjennom å være en arena for utførelse av aktiviteter. Gjennom frivillig sektor ytes det også en betydelig innsats som komplementerer og forsterker statlige og kommunale tjenester. Røde Kors sine aktiviteter i Norge kan særlig sies å være aktiviteter som har denne type egenskaper.

Arbeidet i Røde Kors baserer seg på frivillig innsats som organiseres gjennom lokalforeninger. Når noen velger å arbeide frivillig gir de bort en arbeidstid som kan sies å ha en alternativ verdi. En time brukt til frivillighet kunne blitt brukt til inntektsgivende arbeid eller fritid. Når flere arbeider frivillig bidrar dette til flere timer som kan verdsettes. Det at Røde Kors er en av organisasjonene som organiserer mest frivillighet i Norge gjør at det frivillige arbeidet i regi av Røde Kors kan forventes å ha en stor verdi.

Oslo Røde Kors har allerede tallfestet verdien av det frivillige arbeidet som legges ned i Oslo, men det er hensiktsmessig å lage et felles frivillighetsregnskap for alle aktivitetene i hele landet.

1.3 Kort om metode og informasjonsinnhenting

Frivillighetsregnskapet er laget basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative kilder.

Antall frivillige innen den enkelte aktivitet er hentet fra Røde Kors sitt register over frivillige (DiBa/Power BI) i 2019. I enkelte tilfeller er antallet nedjustert av ansatte i Røde Kors basert på andre kilder. En person kan være bidra gjennom flere aktiviteter, samtlige timebidrag skal medregnes.

Anslagene på **antall frivilligårsverk** som er lagt ned i 2019 er basert på to hovedkilder av informasjon. For det første bruker vi informasjon fra Oslo Røde Kors om hvor mange timer de frivillige anslår at de vil bruke per type aktivitet, og beregner gjennomsnittlig nedlagte timer årlig per aktivitet. For det andre har vi med utgangspunkt i innspill fra de nasjonale fagkoordinatorene for hver aktivitet og beskrivelser av aktivitetene på Røde Kors sine nettsider anslått antall timer en frivillig gjennomsnittlig bidrar med. Disse to hovedkildene legger grunnlaget for gjennomsnittlig anslått tidsbruk. Antall timer konverteres til årsverk basert på en antakelse om at 1703 timer tilsvarer ett årsverk, i likhet med hva som gjøres i SSBs satellittregnskap.

For å verdsette det frivillige arbeidet i tråd med SSBs metodikk, har vi først kategorisert samtlige aktiviteter i henhold til ICNPO (The International Classification of Non-Profit Organizations). Hver ICNPO-kategori har tilhørende **årlige lønnskostnader** som er brukt i verdsettingen. Årlige lønnskostnader er regnet ut basert på tall fra satellittregnskapet til SSB (SSB, 2019), der vi har delt lønnskostnader for ulønnet arbeid på antall årsverk for tilsvarende lønnet arbeid.

1.4 Leseveiledning

I kapittel 2 gir vi en kort introduksjon av ICNPO-klassifiseringssystemet som benyttes i SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, og som er førende for verdsettingen. I kapittel 3 beskriver vi metoden for utarbeidelse av et frivillighetsregnskap for Røde Kors slik at det enkelt kan gjøres på samme måte i påfølgende år. Det fjerde kapitlet presenterer frivillighetsregnskapet for Røde Kors for 2019. I det avsluttende kapittel diskuterer vi i hvilken grad frivillighetsregnskapet er sammenlignbart med SSBs satellittregnskap, usikkerhet i kildegrunnlaget, hvilke aktiviteter som ikke inngår i frivillighetsregnskapet, mulig veier for videreutvikling, samt hvilke samfunnsverdier frivillighetsregnskapet ikke sier noe om.

2. Kategorisering av frivillig aktivitet i Norge og Røde Kors

Røde Kors' frivillighetsregnskap skal utarbeides i henhold til samme metodikk som Statistisk sentralbyrås satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner. Sentralt i denne metodikken er bruken av FNs mal for gruppering av ideell og frivillig aktivitet, International Classification of Non-Profit Organizations (ICNPO). I dette kapitlet anvender vi klassifiseringssystemet på Røde Kors' aktiviteter i Norge. Med innspill fra Røde Kors er samtlige nasjonale aktiviteter kategorisert i seks ICNPO-kategorier: *Kultur og fritid, Utdanning og forskning, Sosiale tjenester, Lokalmiljø og bolig og Politiske- og interesseorganisasjoner*. Flest aktiviteter er plassert under *Sosiale tjenester*. Klassifiseringen av aktiviteter har konsekvenser for hvilke lønnskostnader per årsverk som brukes i verdsettingen av frivilligtimer i neste kapittel.

2.1 ICNPO og SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner

SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner bygger på FNs anbefalte mal for frivillighet og de grupperingene for primære aktivitetsområder i henhold til International Classification of Non-Profit Organizations (ICNPO). Tabell 2.1 viser de 11 hovedkategoriene som inngår i det norske satellittregnskapet, der kategoriene er tilpasset norske forhold.

Tabell 2.1 Oversikt over hovedkategorier og undergrupper i SSBs satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner, basert på International Classification of Non-Profit Organizations (ICNPO). SSB (2019)

ICNPO-hovedkategori	ICNPO	ICNPO-undergrupper
01 Kultur og fritid	1100	Kunst og kultur
	1200	Idrett
	1300	Annen rekreasjon og sosiale foreninger
02 Utdanning og forskning	2100	Grunn og videregående utdanning
	2200	Høyere utdanning
	2300	Annen utdanning
	2400	Forskning og utvikling
03 Helse	3900	Sykehjem
	3200	Sykehus, rehabilitering, psykisk helsevern og andre helsetjenester
04 Sosiale tjenester	4000	Barnehager, Barnevern, Rusomsorg Andre sosiale tjenester inkludert nødhjelp og støtte
05 Miljøvern	5000	Natur- og miljøvern
06 Lokalmiljø og bolig	6100	Samfunns- og lokalmiljøutvikling
	6200	Bolig
07 Politiske- og interesseorganisasjoner	7900	Politiske organisasjoner
	7300	Interesseorganisasjoner og juridisk tjenesteyting
08 Frivillighetssentraler	8200	Frivillighetssentraler
09 Internasjonale organisasjoner	9100	Internasjonale organisasjoner
10 Religion	10100	Tros- og livssynsorganisasjoner
11 Yrkes-, bransje- og fagforeninger	11100	Næringslivs- og arbeidsgiverorganisasjoner
	11200	Yrkessammenslutninger
	11300	Arbeidstakerorganisasjoner

Hovedkategoriene er videre delt inn i 24 undergrupper. De ulike undergruppene har tilhørende beskrivelser og definisjoner som er overførbare til både norsk og internasjonal kontekst slik at det skal være enklere å sortere ulike aktiviteter under kategoriene og samtidig sikre konsistens på tvers av landegrensener.

Satellittregnskapet til SSB er beregnet med utgangspunkt i hovedkategoriene og undergruppene. Kildegrunnlaget til satellittregnskapet er beskrevet i Dam og Westberg (2012), men rapporten omfatter i begrenset grad en beskrivelse av innholdet i de ulike hovedkategoriene utover eksemplene som er gjengitt i tabellen i vedlegget.

2.2 Kategorisering av Røde Kors' nasjonale aktiviteter etter ICNPO

For å anvende SSBs metodikk er det nødvendig å kategorisere Røde Kors' frivillige aktiviteter i henhold til ICNPO-kategoriene vist i forrige avsnitt.

Røde Kors har en omfattende struktur og det er stor variasjon i aktivitetene. Aktivitetene er delt opp i nasjonale aktiviteter, som igjen er delt inn i lokale aktiviteter og videre inn i delaktiviteter. En frivillig som jobber som «leksehjelp hver tirsdag i lokallaget Sentrum» (delaktivitet), vil omfattes av den lokale aktiviteten «Leksehjelp Oslo Røde Kors» og den nasjonale aktiviteten «Leksehjelp».⁵

Selv om det vil være variasjoner mellom lokal- og distriktsforeninger i hvordan de organiserer det frivillige arbeidet, er det nærliggende å anta at samtlige aktiviteter som faller innunder en nasjonal aktivitet kan kategoriseres i samme ICNPO-kategori.

De nasjonale aktivitetene ble først plassert i en ICNPO-kategori med utgangspunkt i kjennskap til ICNPO-kategoriene, og informasjon om de nasjonale aktivitetene på Røde Kors sine nettsider. I noen tilfeller foreligger det begrenset med offentlig tilgjengelig informasjon om aktiviteten. Den endelige kategoriseringen er justert basert på innspill fra de nasjonale fagkoordinatorer i Røde Kors.

Tabell 2.1 gir en oversikt over kategoriseringen av Røde Kors' nasjonale aktiviteter etter ICNPO-kategoriene i frivillighetsregnskapet. Mange frivillige er også tillitsvalgte i organisasjonen. Vi har valgt å ta med tillitsverv i tabellen under, på lik linje med de nasjonale aktivitetene. Som det fremgår av tabellen er det fem av 11 mulige ICNPO-hovedkategorier som gjør seg gjeldende fordi det er disse som antas å dekke Røde Kors sitt frivillige arbeid. Kategoriseringen av aktiviteter er førende for hvilke lønnskostnader per årsverk som brukes i verdsettingen av frivilligtimer i trinn 4 av metoden.

⁵ I mange tilfeller vil den lokale aktiviteten tilsvare delaktiviteten. Eksempelvis heter både lokalaktiviteten og delaktiviteten «Stord Besøkstjeneste».

Tabell 2.2 Kategorisering av Røde Kors' nasjonale aktiviteter etter ICNPO⁶

ICNPO-hovedkategori	Røde Kors sine nasjonale aktiviteter
01 Kultur og fritid	Aktiviteter for barn på krisesenter, Aktiviteter på asylmottak, Andre aktiviteter Ressursentrene, Barn og unge, Barnas Røde Kors, Diverse aktiviteter sosial inkludering, Diverse oppvekstaktiviteter, Ferie for alle, Finnerud Aktivitetssenter, Kompis, Medvandrer'n, Møteplass for ungdom, Rollespillet På flukt, Røde Kors Friluftsliv og Førstehjelp (RØFF), Røde Kors Ungdom, Sosial møteplass - Røde Kors Ungdom, Uterom
02 Utdanning og forskning	Digital leksehjelp, Diverse aktiviteter konflikthåndtering, Gatemegling, Kursholder, Leksehjelp, Norsktraining, Seksuell helse, Stella
04 Sosiale tjenester	Aktivt valg, Akuttinnkvartering for flyktninger, Akuttovernatting for fattige tilreisende, Arbeide med ofre for menneskehandel, Beredskapsvakt, Besøktjenesten, Dialogtilbudet Kors på Halsen, Diverse aktiviteter migrasjon og flerkultur, Flyktningfeltet, Flyktningguide, Hjelpkorps, Informasjonsarbeid, Informasjonstelefon for tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, Kvinnefeltet, Kvinnekafe, MARTE Nettverkssenter, Migrasjon, Nettverk etter soning, Nettverksarbeid, Omsorg, Omsorg og nettverk, Oppsporing, Prosjekter – korttidsfrivillige, Sporadisk frivillige, Unge migranter uten nær familie, Uspesifisert, Visitor, Vitnestøtte
06 Lokalmiljø og bolig	Bruktbutikk, Bøssebærer, Innsamlingsgruppe, Nattevandring, Påvirkningsarbeid – Røde Kors Ungdom
07 Politiske- og interesseorganisasjoner	Blodgiververving, Internasjonal Humanitær Rett, Internasjonalt distriktsamarbeid, Komiteer og Utvalg, Markedsarbeid, Nyhetsbrevgruppe, Studentlag, Tilgang Korsveien, tillitsvern

⁶ «Tillitsvern» er ikke en egen nasjonal aktivitet, men likevel en viktig aktivitet innenfor Røde Kors organisasjonen. Vi har derfor behandlet denne på lik linje med nasjonale aktiviteter i nasjonalregnskapet.

3. Metode for utarbeidelse av frivillighetsregnskap

I dette kapitlet presenterer vi metoden som er utviklet for å utarbeide et frivillighetsregnskap for Røde Kors. Metoden består av fem trinn og gjennomføres med utgangspunkt i informasjon om de nasjonale aktivitetene, antall aktivitetstilknytninger og antall anslåtte timer per frivillige fra Røde Kors, samt informasjon om ICNPO-kategoriene, timer per årsverk og tilhørende lønnskostnader per årsverk fra Statistisk sentralbyrå.

3.1 Kort om metoden

Metoden for utarbeidelse av frivillighetsregnskapet for Røde Kors består av fem trinn:

- Trinn 1: Hente ut tall på antall frivillige per nasjonale aktivitet
- Trinn 2: Anslå antall timer årlig nedlagt per frivillig innen hver aktivitet
- Trinn 3: Omgjøre antall timer til årsverk
- Trinn 4: Identifisere verdien av ett årsverk innen hver ICNPO-kategori (lønnskostnadsekvivalenter)
- Trinn 5: Anslå verdien av frivilligtimer målt i årsverk

Til grunn for trinn 4 ligger kategoriseringen av Røde Kors' aktiviteter etter ICNPO, som vist i forrige kapittel.

De fem trinnene kan kort oppsummeres i følgende formel for å anslå verdien av frivillig arbeid:

$$\text{Verdien av frivillig arbeid} = \text{antall frivillig årsverk} * \text{lønnskostnadsekvivalent per årsverk}$$

I det følgende beskriver vi hvordan vi både kommer frem til antall frivillige årsverk og hvordan vi beregner hva som vil være en lønnskostnadsekvivalent.

I neste kapittel viser vi resultatet av å anvende metoden på Røde Kors' registrert frivillig arbeid i 2019, og gjennomgår hovedtrekkene i frivillighetsregnskapet.

3.2 Trinn 1: Hente ut tall på antall frivillige per nasjonale aktivitet

Første trinn består i å hente ut tall fra Røde Kors sitt register (DiBa/PowerBI) over antall frivillige som er registrert å arbeide innenfor hver av de nasjonale aktivitetene. Med frivillig mener vi antall aktivitetstilknytninger.

En person kan ha mange aktivitetstilknytninger, både innenfor en nasjonal aktivitet og på tvers av nasjonale aktiviteter. Det er ikke behov for å justere for dette når vi anslår antall frivillige, slik det er definert her, da de ekstra frivilligtimene disse personene legger ned også skal inngå i frivillighetsregnskapet. En person kan derfor dukke opp som frivillig i flere ulike aktiviteter, men det er timene til denne personen vi er interessert i og som vi bruker som utgangspunkt for årsverksberegningene – ikke personen selv.

Frivillighetsregnskapet som utarbeides i denne rapporten omfatter frivillig aktivitet i 2019, og baserer seg dermed på antall aktivitetstilknytninger i 2019. Antall frivillige er hentet fra Røde Kors sitt register, med krav om at startdatoen for aktivitetstilknytningen er før eller på 31.12.2018, samt at aktivitetstilknytningen ikke har en sluttdato etter 02.01.2020. Dette betyr at frivillighetsregnskapet kun omfatter frivillige som var aktive gjennom hele året. Vi fanger ikke opp de som har engasjert seg eller avsluttet sin aktivitetstilknytning i løpet av året, og underestimerer dermed antall frivilligtimer som er lagt ned i 2019.

De fleste tallene og grunnlaget for estimat på antallet frivillige er hentet fra Røde Kors sin database. I to tilfeller er antallet frivillige som ble hentet ut fra DiBa/PowerBI nedjustert av ansatte i Røde Kors basert på andre kilder. Dette gjelder tallet på antall hjelpekorpsere omfattet alle medlemmer av aktiviteten, og ikke kun «godkjente hjelpekorpsere». Det er godkjente hjelpekorpsere som er i beredskap og aktive i tilknytning til opplæring og innsats i søks- og redningsoppdrag, og dermed legger ned frivilligtimer i løpet av året. Antallet på 15 000 ble følgelig nedjustert til 5 900 frivillige fordi rundt 15 000 er registret i systemene å kunne jobbe som hjelpekorpsere, men det er kun 5 900 som har godkjenning for det. Antallet frivillige som arbeidet med «Ferie for alle» er også nedjustert, fra rundt 1100 til i overkant av 700.

3.3 Trinn 2: Anslå antall timer årlig nedlagt per frivillig innen hver aktivitet

Andre trinn består i å anslå antall timer hver frivillig i gjennomsnitt legger ned årlig innen hver nasjonale aktivitet.

Frivillige i Røde Kors registrerer ikke antall frivilligtimer de yter gjennom året. Det foreligger dermed ikke en samlet oversikt over antall timer nedlagt i 2019.⁷ I stedet må vi basert på en rekke kilder anslå hva som er et realistisk bilde av det samlede timebidraget for frivillige innen hver av de nasjonale aktivitetene.

Det er stor variasjon i antall timer forbundet med hver av aktivitetene, altså hva en i utgangspunktet kan anta at en frivillig vil legge ned av timer i løpet av et år. Noen aktiviteter gjennomføres ukentlig eller månedlig, med et mer eller mindre fast timeantall per gang, mens andre aktiviteter gjennomføres basert på et uløst behov, slik tilfellet er med hjelpekorpsen. Frivillige og deres ønske og mulighet til å bidra vil også variere. Basert på samtaler med Røde Kors, er det grunn til å tro at det er stor variasjon i antall timer hver enkelt frivillig yter.

For å sikre at vi får et mest mulig riktig bilde av antall frivilligtimer medgått i 2019, kombinerer vi informasjon fra to hovedkilder:

1. Oslo Røde Kors' oversikt over antall timer den enkelte frivillige anslår at de kommer til å bruke i løpet av året på en gitt aktivitet
2. Beregnet antall timer basert på et sett med antakelser som beskriver den enkelte nasjonale aktivitet (dette finnes i det vedlagte Excel-arket som følger med rapporten)

Begge kildene sier dermed noe om hvor mye de frivillige antas å jobbe, og ikke hvor mye de faktisk jobber.

Det er disse to kildene vi legger til grunn for utregningen av timebidrag for samtlige nasjonale aktiviteter, med unntak av aktiviteten tillitsverv. Her bruker vi en egen kilde til informasjon, Røde Kors sin tilfredshetsundersøkelse fra 2016/2017, omtalt under, da tillitsvalgtes timebidrag ikke omfattes av Oslos oversikt og det heller ikke er opplagt hvilke antakelser som bør ligge til grunn dersom man skulle beregnet antall timer nedlagt.

I Tabell 3.1 viser vi antall nasjonale aktiviteter som omfattes av én eller begge hovedkilder, og antall aktiviteter vi mangler informasjon for å kunne anslå de frivilliges timebidrag. For de aktivitetene vi mangler kilder til, ender vi likevel opp med å basere oss på hovedkilde 1 og 2, da vi bruker et gjennomsnitt av disse kildene (se nærmere omtale under).

⁷ Det er mulig enkelte lokalforeninger fører timer over medgåtte timer, men dette er vi ikke kjent med.

Tabell 3.1 Tilgjengelige kilder til beregning av antall timer årlig nedlagt per frivillig, etter antall nasjonale aktiviteter⁸ og antall frivillige i 2019

Kilder til beregning av timer	Antall nasjonale aktiviteter	Antall frivillige
Oslo Røde Kors og beregnet antall timer	25	33 431
Kun Oslo Røde Kors	11	9 356
Kun beregnet antall timer (inkludert aktiviteten «tillitsverv»)	6	7 953
Ingen kilder	21	6 601
Totalt	63	57 341

Hovedkilde 1: Oslo Røde Kors' register over anslått timebidrag

I Oslo Røde Kors registrerer de frivillige hvor mange timer de anslår at de vil jobbe i løpet av ett år. Her tilsvarer antall frivillige i praksis antall aktivitetstilknytninger. For hver nasjonale aktivitet anslås gjennomsnittlig timebidrag. Dette er den første hovedkilden til timebidrag.

Oslo-tallene omfatter anslått timebidrag for samtlige som har vært frivillig i 2019. Det vil si at individer som avsluttet sitt frivillig verv i januar 2019, eller ble aktive i slutten av desember 2019, også er inkludert. Frivillighetsregnskapet for 2019 omfatter kun frivillige som var registrert som frivillige for en gitt aktivitet gjennom hele året. Ved å bruke Oslo-tallene underestimerer vi potensielt gjennomsnittlig antall timer nedlagt av de som jobbet frivillig gjennom hele året.⁹

Oslo Røde Kors' oversikt over anslåtte timer omfatter ikke alle de nasjonale aktivitetene som er registrert i DiBa for resten av landet. Dermed er det nasjonale aktiviteter vi ikke har timeregistreringer for dersom vi bare bruker Oslo Røde Kors sin oversikt for å generalisere for resten av landet. Dette gjelder for 30 av Røde Kors sine 62 aktiviteter. Hele 9 108 frivillige er registrert nasjonalt innen disse 30 aktivitetene (her ser vi bort ifra tillitsverv). Eksempelvis har Røde Kors registrert 1 554 frivillige innen aktiviteten «Omsorg», og 305 frivillig innen aktiviteten «Nattevandring». For disse aktivitetene foreligger det ikke anslåtte timer for i registeret til Oslo Røde Kors.

Hovedkilde 2: Beregnet anslag på timebidrag

Den andre hovedkilden består i praksis av flere kilder. For å komme frem til beregnet timebidrag for hver nasjonale aktivitet har vi i første omgang tatt utgangspunkt i informasjon om aktivitetene på Røde Kors sine nettsider. For mange av aktivitetene foreligger det i begrenset grad beskrivelser av aktivitetene med anslag om forventet tidsbruk. Her har vi vært avhengig av å få innspill fra de ulike enhetene og nasjonale fagkoordinatorer innad i Røde Kors, deriblant Enhet for humanitære programmer. For å anslå hvor mye en frivillig jobber i løpet av ett år har vi vært interesserte i hvor mange timer i uken eller måneden en frivillig antas å jobbe, og hvor mange uker/måneder i året den frivillige jobber. Noen aktiviteter gjennomføres månedlig, mens andre aktiviteter gjennomføres annenhver uke gjennom hele året eller gjennom hele skoleåret.

For mer eller mindre samtlige aktiviteter som gjennomføres ukentlig eller månedlig gjennom året, har vi antatt at de frivillige ikke jobber i ferieukenene. Det betyr at en arbeidsuke består av 47 uker eller at en jobber i 11 av 12 måneder. For aktiviteter som følger skoleåret, har vi antatt at aktiviteten gjennomføres i 38 av 52 uker. Dette er

⁸ I DiBA er det registrert fire nasjonale aktiviteter uten registrerte frivillige. Disse er ikke inkludert i totalen.

⁹ Oslo Røde Kors viser selv til at timeføring til de som kun var frivillig gjennom deler av året har liten påvirkning på gjennomsnittlig anslått timebidrag for en gitt aktivitet.

blant annet tilfellet for aktiviteten «Leksehjelp». For eksempel antas de frivillige leksehjelperne å jobbe 2 timer hver skoleuke, noe som betyr det at en leksehjelper estimeres å jobbe 2 timer * 38 uker i året.

Samtlige utregninger av timebidrag er vist i regnearket som følger med rapporten.

Kombinerer hovedkildene for å fastsette gjennomsnitt for timebidrag

Basert på fordeler og ulemper med både Oslo-registeret og med mulighetene for å anslå timebidrag har vi kombinert disse hovedkildene. For de nasjonale aktivitetene der vi har informasjon om estimert timebidrag fra begge hovedkilder, beregner vi gjennomsnittet av tallene fra de to kildene. For noen aktiviteter har vi ikke anslag fra begge kilder, kun én. Dette er tilfellet for 17 av 42 nasjonale aktiviteter som vi har tall for. Det er oftest Oslo sitt Røde Kors-register som blir eneste kilde, noe som skjer ved 11 av de 17 aktivitetene med et beregnet snitt.

Beregnete timer for aktiviteter uten informasjon fra hovedkilde 1 og 2

For 21 av de nasjonale aktivitetene mangler vi informasjon fra begge hovedkilder. Totalt er rundt 6 600 frivillige registrert i disse aktivitetene, hvorav rundt 3100 av disse er registrert under aktivitetene «Omsorg» og «Diverse aktiviteter sosial inkludering».

Disse aktivitetene kjennetegnes ved at de nasjonale fagkoordinatorerne opplevde at de ikke hadde grunnlag for å vurdere innholdet i aktivitetene og dermed heller ikke anslå frivilligtimer. 11 av disse aktivitetene er registrert med 100 eller flere frivillige i løpet av 2019, mens de resterende ti aktivitetene har færre enn 30 frivillige.

Til sammen har rundt 6 600 frivillige jobbet innenfor ovennevnte 21 aktiviteter som per nå ikke omfattes av frivillighetsregnskapet. En utelatelse av deres timebidrag i frivillighetsregnskapet vil grovt undervurdere verdien av det frivillige arbeidet som ble lagt ned i 2020. På bakgrunn av innspill fra Røde Kors om at de 21 aktivitetene er sammenlignbare med øvrige nasjonale aktiviteter, har vi antatt at frivillige innen de 21 aktivitetene i gjennomsnitt legger ned samme antall timer som det frivillige i gjennomsnittet bidrar årlig med på tvers av de 41 nasjonale aktivitetene som omfattes av hovedkilde 1 og/eller 2. Med et gjennomsnitt på 65 timer i året, tilsier dette i underkant av seks timer per måned per frivillig.¹⁰ Vi vil presisere at det er stor usikkerhet knyttet til dette anslaget, da vi ikke kjenner innholdet i aktivitetene og dermed heller ikke den forventede eller reelle tidsbruken.

Beregnete timer for tillitsvalgte

For å anslå timebidraget til tillitsvalgte, tar vi utgangspunkt i en kartlegging av tillitsvalgte som ble gjennomført av Røde Kors i 2016/2017 (Røde Kors, 2017). De frivillige oppgir å bruke mellom 13 og 19 timer i måneden på tillitsverv arbeid. Antall frivillige med tillitsverv er hentet fra DiBa, og lå i 2019 på 5 446 personer. Anslaget på årlig nedlagte timer for denne aktiviteten er 16 timer i måneden, 11 måneder i året, multiplisert med antall frivillige.

Merk at det også foreligger et nasjonalt register som omfatter de frivilliges anslag på forventet tidsbruk. Som del av prosjektet testet vi først ut muligheten for å bruke dette kildegrunnet inn i anslaget på nedlagte frivilligtimer. En sammenlikning av tidsbruken basert på nevnte kilde og hva en kan forvente av tidsbruk (hovedkilde nummer 2) viste imidlertid at førstnevnte kilde ga betydelig lavere gjennomsnittlig frivilligtimer per

¹⁰ Frivillige antas å jobbe 11 måneder i året. I en tilfredshetsundersøkelse blant frivillige i Røde Kors i 2016/2017 (Røde Kors, 2017) oppga frivillige at de i gjennomsnitt legger ned 9 timer i måneden. Av 200 000 frivillige har kun 5 000 svart på undersøkelsen, og det er derfor grunn til å tro at det er de mest dedikerte frivillige som har svart. Medianen i denne undersøkelsen er på kun på 7 timer. I lys av dette virker anslaget på i underkant av 6 timer per måned å være et rimelig anslag på antall timer for de aktivitetene vi mangler kilder for. Samtidig vet vi ikke om de frivillige i undersøkelsen referer til alle årets måneder, eller 11 måneder, som er de månedene vi anslår at de jobber.

år innen en gitt aktivitet.¹¹ Noe av årsaken til at kildegrunnet i begrenset grad ga troverdige tall, kan ligge i at de ulike lokal- og distriktsforeninger i Røde Kors i varierende grad bruker registeret til å anslå forventet timebidrag. Det er også usikkerhet om det er gjort en evaluering av forkant av aktivitetene og hvor mye tid denne aktiviteten normalt tar, eller om tallene oppdateres med reelle tall i etterkant.

3.4 Trinn 3: Omgjøre antall timer til årsverk

I det tredje trinnet anslås antall frivillige årsverk basert på antall frivilligtimer fra trinn 2 og en antakelse om antall timer per årsverk.

I satellittregnskapet legger Statistisk sentralbyrå til grunn at ett årsverk består av 1703 timer. For å sikre at vi i størst mulig grad følger samme metodikk legger vi til grunn samme timeantall i utregningen av antall frivilligtimer til antall årsverk.

3.5 Trinn 4: Identifisere verdien av ett årsverk innen hver ICNPO-kategori

I det fjerde trinnet fastsettes verdien av ett årsverk nedlagt innen hver ICNPO-kategori.

Som nevnt skal vi bruke samme metodikk som SSB ved verdsettingen av antall frivilligtimer vedlagt. I satellittregnskapet tilsvarer verdien av frivillige timer målt i årsverk verdien av ett årsverk med lønnet arbeid innen tilsvarende eller tilnærmet lik sektor (Dam & Westberg, 2012). Lønnskostnadsekvivalenter for ulønnet arbeid er den beregnede verdien av frivillig, ulønnet arbeidsinnsats. De frivillige årsverkene er verdsatt lavere enn lønnet arbeid i tilsvarende næring, dette grunnet en antagelse om at frivillig arbeid i større grad er ufaglært enn lønnet arbeid. Lønnskostnader fra nasjonalregnskapet er benyttet til å beregne de ulike lønnskostnadsekvivalentene.

Samtlige nasjonale aktiviteter er klassifisert etter ICNPO-kategori, som vist i forrige kapittel. Hver av ICNPO-kategoriene har en tilhørende lønnskostnadsekvivalent per årsverk som hentes fra Statistikkbanken til SSB, *Tabell 08538: Produksjon, bruttoprodukt og lønnskostnader inklusive ulønnet arbeid, etter aktivitet (ICNPO) 2006 – 2017*. For å komme frem til lønnskostnader per årsverk deler vi lønnskostnadene på antall årsverk innen den respektive ICNPO-kategori. Antall årsverk hentes fra *Tabell 08520: Årsverk, etter årsverk, aktivitet (ICNPO), statistikkvariabel og år*.

En sammenlikning av lønnskostnader per årsverk for de ulike ICNPO-kategoriene viser at lønnskostnadene er høyest innen ICNPO-kategori *Utdanning og forskning*, etterfulgt av *Sosiale tjenester*. For de øvrige ICNPO-kategoriene er lønnskostnadene per årsverk tilnærmet like, som vist i Tabell 3.2.¹²

Tabell 3.2 Lønnskostnader per årsverk i 2019-kroner etter ICNPO-kategori. Kilde: SSB (2020)

ICNPO-hovedkategori	Lønnskostnader per årsverk (kroner)
01 Kultur og fritid	550 729
02 Utdanning og forskning	657 451

¹¹ Ifølge det nasjonale registeret anslo besøkssvennene og leksehjelper at de ville jobbe i snitt mindre enn en halvtime annenhver uke (justert for ferie), mens de ulike lokallagene skriver at frivillige innen nevnte aktiviteter bør belage seg på å jobbe to timer annenhver uke.

¹² Det er kun ICNPO-kategoriene Kultur og fritid, Utdanning og forskning, Sosiale tjenester, Lokalmiljø og bolig og Politiske- og interesseorganisasjoner som er relevant her. Det er disse kategoriene de nasjonale aktivitetene er sortert innunder.

04	Sosiale tjenester	642 351
06	Lokalmiljø og bolig	552 860
07	Politiske- og interesseorganisasjoner	550 010

Satellittregnskapet ble sist oppdatert for frivillig arbeid i 2017, der de tilgjengelige lønnskostnadene er oppgitt i 2017-priser. For å komme frem til et anslag på lønnskostnader per ulønnet årsverk i 2019, tar vi utgangspunktet i lønnskostnader per årsverk for 2017 og prisjusterer dette med konsumprisindeksen (KPI) for å hensynta endringer i prisnivå fra 2017 til 2019. Verdien av ett årsverk i 2019 har også endret seg fra 2017 som følge av produktivitetsøkninger. I tråd med Veilederen i samfunnsøkonomiske analyser (DFØ, 2018), realprisjusteres også lønnskostnadene (verdien av tid) med veksten i BNP per innbygger i samme periode, dvs. 2017-2019. KPI og BNP i faste priser hentes fra SSBs nettsider.¹³

3.6 Trinn 5: Anslå verdien av det frivillige arbeidet

I det siste trinnet anslås verdien av det frivillige arbeidet basert på informasjon om antall årsverk fra 3 og verdien av ett årsverk innen en gitt ICNPO-kategori fra trinn 4.

Verdien av den frivillige innsatsen anslås ved å multiplisere antall anslåtte frivillige årsverk med lønnskostnader per årsverk. Det er viktig å presisere at det vil være betydelig usikkerhet knyttet til anslaget, da vi ikke vet hvor mange timer de frivillige faktisk har bidratt med.

¹³ KPI hentes fra Tabell 03014: Konsumprisindeks, etter konsumgruppe, statistikkvariabel og år, mens BNP i faste priser hentes fra 09842: BNP og andre hovedstørrelser (kroner per innbygger), etter statistikkvariabel og år, MEMO: Bruttonasjonalprodukt. Faste 2005-priser.

4. Frivillighetsregnskap for Røde Kors 2019

I dette kapitlet presenterer vi frivillighetsregnskapet for Røde Kors' frivillig arbeid i 2019. Til sammen bidro tilnærmet 57 341 frivillige (aktivitetstilknytninger) innen de 63 nasjonale aktivitetene som omfattes av frivillighetsregnskapet. Deres arbeidsinnsats er anslått å tilsvare 2 280 årsverk, og er verdsatt til rundt 1 377 millioner 2019-kroner. I tillegg kommer arbeidsinnsatsen til de frivillige som avsluttet eller startet opp sitt frivillige engasjement i løpet av 2019. Disse er ikke inkludert i frivillighetsregnskapet for 2019.

I frivillighetsregnskapet er antall frivillige, årsverk og verdien av sistnevnte kategorisert etter ICNPO-kategori, som vist i Tabell 4.1. Dette er i tråd med metodikken som er brukt i SSBs satelittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner. Størsteparten av aktiviteten, målt i antall frivillige og årsverk, er kategorisert under *Sosiale tjenester*. I underkant av halvparten av årsverkene omfattes av denne kategorien. Kategorien omfatter blant annet aktiviteter med et stort antall frivillige, som «Besøkstjenesten» og «Hjelpekorpsset». Det legges også ned et betydelig antall årsverk innen kategorien *Kultur og fritid*. Her inngår blant annet «Ferie for alle» og flere av aktivitetene i regi av Røde Kors Ungdom.

Tabell 4.1 Verdi av frivillig innsats i Røde Kors for 2019 (frivillighetsregnskap), i mill. kroner¹⁴

ICNPO-kategori	Antall frivillige	Antall årsverk	Verdien av frivillig arbeid i 2019-priser
01 Kultur og fritid	7 392	273	150 mill. kr
02 Utdanning og forskning	4 437	151	99 mill. kr
04 Sosiale tjenester	37 441	1 554	741 mill. kr
06 Lokalmiljø og bolig	783	22	12 mill. kr
07 Politiske- og interesseorganisasjoner	7 288	681	374 mill. kr
Totalt	57 341	2 280	1 377 mill. kr

Ser vi samlet sett på de nasjonale aktivitetene som omfattes av frivillighetsregnskapet for 2019, tilsier anslagene at en frivillig innen en nasjonal aktivitet i Røde Kors (inkludert tillitsvalgte) i gjennomsnitt bidrar med 67 timer. Det er imidlertid stor variasjon i antall timer som legges ned årlig per frivillige per aktivitet. Høyest antall timer per frivillige er anslått for «Internasjonalt distriktssamarbeid» og «Hjelpekorps», etterfulgt av «Finnerud Aktivitetssenter» og «Vitnestøtte». Frivillige innen disse aktivitetene bidrar årlig med mellom 165 og 237 timer, tilsvarende mellom 22 og 32 dagsverk. Samtidig er det et stort spenn i intervallet som ligger til grunn for gjennomsnittene som er beregnet ut ifra informasjon fra to kilder (Oslos oversikt og beregnede antall timer basert på en rekke antakelser). Disse to kildene tilsier at det legges ned mellom 3 og 88 timer mindre eller mer per frivillig i en gitt aktivitet enn det gjennomsnittet av de to kildene gir.¹⁵

¹⁴ I de tilfellene der vi har tall fra to kilder har vi i praksis et intervall på antall timer nedlagt. Dersom vi bruker disse intervallene, snarere enn å ta gjennomsnitt av de to kildene for en gitt aktivitet, får vi et spenn på antall årsverk på mellom 1 816 til 2 744 årsverk. Tilsvarende blir spennet på verdien av det frivillige arbeid på mellom 1 083 og 1 671 millioner 2019-kroner.

¹⁵ I disse tre tilfellene er Oslo Røde Kors sine tall i hovedsak kilden til minimumsanslagene, mens maksimumsanslagene i hovedsak stammer fra beregnede anslag (hovedkilde 2).

5. Vurdering av frivillighetsregnskapet og veien videre

I dette kapitlet diskuterer vi i hvilken grad frivillighetsregnskapet er sammenlignbart med SSBs satellittregnskap, usikkerhet i kildegrunnet, mulige veier for videreutvikling og hva som ikke omfattes av frivillighetsregnskapet, men som likevel kan være av verdi for den enkelte frivillig og for de som drar nytte av det frivillige arbeidet.

5.1 Hvor sammenlignbart er frivillighetsregnskapet med SSBs satellittregnskap?

SSB anslo at de frivilliges arbeidsinnsats tilsvarte 142 064 årsverk i 2017 (SSB, 2019). Dette omfatter bidrag fra idrettslag, velforeninger, korps, politiske partier, miljøvernorganisasjoner, osv. Oslo Røde Kors anslo alene at de frivilliges innsats tilsvarte rundt 186 årsverk i 2019 (Røde Kors, 2020).

Til sammenlikning anslår vi at frivillige i Røde Kors bidro med i gjennomsnitt 2280 årsverk i 2019. Igjen er det viktig å presisere at dette ikke omfatter alt frivillig arbeid som ble lagt ned gjennom Røde Kors i 2019.

En viktig styrke ved Røde Kors' frivillighetsregnskap er at det følger samme metodikk som Statistisk sentralbyrås satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner. Det er likevel noen viktige forskjeller som har betydning for i hvilken grad de to regnskapene faktisk er sammenlignbare.

Lønnskostnadene per årsverk som ligger til grunn for verdien av ulønnet arbeid i satellittregnskapet er også benyttet her. Tallene i Røde Kors' frivilligregnskap og SSBs satellittregnskap er likevel ikke direkte sammenlignbare, da kildegrunnet for antall frivilligtimer er ulikt. I utarbeidelsen av frivillighetsregnskapet har vi tatt utgangspunkt i de frivilliges egne anslag på estimerte timer samt beskrivelser av aktivitetene og informasjon fra de nasjonale fagkoordinatorerne. Antall frivillig årsverk i SSBs regnskap er i stedet basert på to undersøkelser gjennomført av Institutt for Samfunnsforskning (ISF) og SSB i 2004 og 2009 (Dam & Westberg, 2012). I hvilken grad tallene er sammenlignbare med anslaget for Røde Kors vil avhenge av hvor representative respondentene er, og metoden for å aggregere opp antall timer nedlagt.¹⁶

En annen viktig forskjell er at vi i frivillighetsregnskapet kun ser på aktivitetene innad i én frivillig organisasjon, Norges Røde Kors. I undersøkelsen om frivillig arbeid som ligger til grunn for satellittregnskapet har respondentene kategorisert organisasjonen de bidrar innenfor ICNPO-hovedkategoriene (Arnesen, 2015). Det er uklart i hvilke(n) ICNPO-kategori respondentene som oppgir å jobbe frivillig innenfor Røde Kors' aktiviteter faller innunder i satellittregnskapet. Dersom de har fulgt SSBs metodikk for lønnet arbeid ville all aktivitet i Røde Kors blitt kategorisert i ICNPO 4 *Sosiale tjenester*, da organisasjonen Røde Kors er registrert med NACE-kode 88.995 Sosiale velferdsorganisasjoner.¹⁷

5.2 Usikkerhet i kildegrunnet

Det er flere kilder til usikkerhet i kildegrunnet som ligger til grunn for frivillighetsregnskapet.

Den største usikkerheten er trolig tilknyttet anslaget på antall frivilligtimer nedlagt, og da særlig for de aktivitetene som i mindre grad følger et fast program og dermed utløser større variasjon i tidsbruken. Det er vanskelig å anslå i hvilken retning vi eventuelt feilberegner. Mange frivillige kan jobbe mer enn det anslåtte

¹⁶ Vi viser til Arnesen (2015) for en beskrivelse av utvalgene i de to undersøkelsene.

¹⁷ Vi viser til dokumentasjonsrapporten til satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner (Dam & Westberg, 2012) for en mer detaljert beskrivelse av hvordan lønnet arbeid er håndtert.

gjennomsnittet, noe som betyr at vi underestimerer antall timer nedlagt. Samtidig kan det være mange frivillige som jobber færre timer. Vi vet ikke hvilken av disse effektene som er sterkest, eller om de utjevner hverandre. Hva som er det «riktige» timeantallet vil en kun kunne vurdere basert på registrering av reelle tidsbruk for den enkelte frivillige innen hver nasjonal aktivitet. Vi kommer tilbake til dette i avsnitt 5.4.

For det andre vil det kunne være usikkerhet knyttet til antall frivillige som bidrar i løpet av året. Det vil kunne ta tid fra tidspunktet en frivillig slutter å bidra til dette registreres i Røde Kors systemet. Det reelle antallet frivillige som jobber gjennom hele året vil dermed kunne være lavere. De vil likevel telle med i beregningsgrunnlaget og dermed generere «falske» frivilligtimer.¹⁸

For flere av aktivitetene hviler vi på frivillige i Oslo Røde Kors sine anslag på anslått tidsbruk. Vi vet ikke i hvilken grad frivilliges aktivitet i Oslo er representative for resten av landet. Enkelte aktiviteter, som «Leksehjelp», virker å følge et mer eller mindre fast timeantall per gang rundt omkring i landet, mens andre aktiviteter kan være organisert helt forskjellig og dermed utløse en helt annen tidsbruk. Igjen vet vi ikke i hvilken grad tall for Oslo over- eller underestimerer omfanget av frivilligtimer. I likhet med det nasjonale registeret, vet vi heller ikke i hvilken grad tallene fra Oslo reflekterer reell tidsbruk eller ikke, da det avhenger av hvor aktivt registeret brukes. Vi har forsøkt å bøte på dette ved å ta i bruk andre kilder (hovedkilde 2), men her er det som nevnt også tilknyttet usikkerhet til anslaget.

Det er heller ikke opplagt om samtlige av Røde Kors' nasjonale aktiviteter er klassifisert i «riktig» ICNPO-kategori. Ettersom flesteparten av kategoriene har samme eller tilnærmet lik lønnskostnader per årsverk vil dette likevel ha begrenset betydning for den anslåtte verdien av frivillig arbeid.

5.3 Frivillig arbeid som ikke inngår i frivillighetsregnskapet

Vi vet at frivillighetsregnskapet ikke omfatter frivillige som har engasjert seg eller avsluttet sin aktivitetstilknytning i løpet av 2019. Vi underestimerer dermed antall frivilligtimer som er lagt ned i 2019. I neste avsnitt kommer vi tilbake til hvordan dette kan løses ved neste publisering av frivillighetsregnskapet.

5.4 Videreutvikling av frivillighetsregnskapet

Selv om frivillighetsregnskapet trolig gir et realistisk bilde av omfanget og verdien av det frivillige arbeidet som legges ned i Røde Kors og omfattes av regnskapet, er det likevel rom for forbedringer. Det mest sentrale videreutviklingspotensialet ligger i å få en oversikt over de frivilliges reelle tidsbruk.

I tillegg er det ønskelig å inkludere de frivillige som engasjerer eller avslutter sin frivillige arbeidsdeltakelse i løpet av året. Ved å registrere hvor stor del av året den enkelte har vært aktiv, vil en kunne tallfeste omfanget og verdsette det på lik linje med øvrig frivillig arbeid. Hvor presist anslaget blir vil avhenge av hvor finmasket registreringen er, altså om det er per uke eller måned, som igjen må sees i lys av hvor ofte aktiviteten gjennomføres.

5.5 Diskusjon av metoden som er brukt til å verdsette frivillig arbeid

Det er ikke nødvendigvis opplagt at en skal verdsette en times ulønnet arbeid med samme timebetaling som en times lønnet arbeid i tilsvarende bransje. For det første vil det være kunne være forskjell i hvor effektive en

¹⁸Nye frivillige blir registrert i DiBa med en aktivitetstilknytning når de begynner å bidra i aktiviteten.

Lønnet arbeidstaker er sammenlignet med en frivillig bidragsyter. Det vil også kunne være forskjell på kvaliteten som leveres.

5.6 Hvilke verdier er det frivillighetsregnskapet ikke sier noe om?

I denne rapporten har vi tallfestet verdien av det frivillige arbeidet som legges ned årlig i Røde Kors i form av hvor mye det vil antas å lønne arbeidet.

Et frivillighetsregnskap inkluderer ikke alle delene av samfunnsnyttene man kan forvente som følge av aktiviteten i Røde Kors. Frivillighetsregnskapet beregner kun verdien av tiden de frivillige legger ned i den frivillige aktiviteten, mens et totalt samfunnsregnskap vil også inkludere verdien brukerne får som følge av Røde Kors sine aktiviteter og verdien av finansieringsmåte (herunder inntekter fra frivillige givere og medlemmer). Samfunnsnyttene av Røde Kors er derfor forventet å være betydelig større enn kun verdien av frivilligheten målt i antall frivilligtimer. De frivillige kan også oppnå en annen form for verdi, gleden av å gi, så kalt «warm glow». I dette tilfellet gleden av å gi av egen fritid. Frivillighetsregnskapet sier heller ikke noe om verdien de som mottar hjelp fra de frivillige (deltakerne) kan tillegge det frivillige arbeidet. Det kan oppleves som mer meningsfylt å delta på en aktivitet som organiseres av en frivillig, enn av en lønnet arbeidstaker. Merk at disse verdiene ikke kan summeres med den verdsatte verdien av frivillig arbeid, da denne typer gleder ikke lenger vil være aktuell. En lønntaker vil likevel også kunne ha glede av å jobbe med et spesifikt formål, for eksempel for Røde Kors. Denne verdien, eller konsumentoverskuddet, omfattes ikke av lønna og inngår dermed heller ikke i frivillighetsregnskapet.

Det er viktig å presisere at frivillighetsregnskapet heller ikke sier noe om en rekke andre samfunnsverdier som utløses av det frivillige arbeidet. Gjennom Røde Kors sitt frivillig arbeid blir sårbare grupper i samfunnet møtt med medmenneskelighet og et bredt spekter av innsats. Dette omfatter blant annet hjelp til å reintegreres i samfunnet etter endt soning, hjelp med lekser, en venn å snakke med i fortrolighet, en sosial møteplass, et ferieminne for livet og akutt førstehjelp i lokalsamfunnet. Disse aktivitetene kan ha langsiktige, mer håndfaste effekter på brukerne/deltakernes mentale helse, videre utvikling og muligheter her i livet, i form av blant annet økt utdanning, økt arbeidsdeltakelse og redusert vold, men også mindre håndfaste effekter som økt livskvalitet. Samfunnsnyttene av Røde Kors' frivillig arbeid er dermed betydelig større enn den direkte verdien av det frivillige arbeidet som legges ned.

Beregne hele samfunnsnyttene til Røde Kors

For å beregne hele samfunnsnyttene for hele Røde Kors vil man måtte beskrive alle aktivitetene og vite hvor mange brukere det er for de ulike aktivitetene. Samfunnsnyttene beregnes med utgangspunkt i antall brukere og hvilken virkning som kan forventes for dem. I det videre arbeidet med samfunnsnyttene vil det derfor være hensiktsmessig å både registrere antall frivillige og antall brukere. Eksempelvis hvor mange som deltar på leksehjelp, hvor mange som deltar på ferie for alle, eller hvor mange som bruker tjenesten kors på halsen for å nevne noe. Det anbefales derfor at dersom man iverksetter bedre registrering av antallet timer de frivillige legger ned, at man i samme rapportering også ber om at de registrerer brukere. Dette vil redusere byrden med to ulike registreringer. Begge registreringene vil være nødvendige for å beregne den fulle samfunnsnyttene til Røde Kors.

Til tross for at antallet brukere for de ulike humanitære aktivitetene vil kunne legge grunnlaget for å beskrive samfunnsnyttene vil det være utfordringer med å beskrive verdien de ulike brukerne får. Eksempelvis vil et reddet liv ha en verdi på 35,4 millioner 2019-kroner i henhold til Finansdepartementets rundskriv R-109/14. Så dersom man kan sannsynliggjøre at hjelpekorpsene har reddet et liv kan dette tilskrives 35,4 millioner kroner i samfunnsnytte dersom dette livet ikke ville blitt reddet i fravær av Røde Kors sin aktivitet. Det finnes tilsvarende

verdier for tid, helse i form av bedre kvalitet på leveår, og mye annet, men det finnes ikke verdier som enkelt brukes for å si noe om nytten av én time med leksehjelp eller én time med en besøksvenn. Dette gjør at det vil være utfordringer forbundet med å tallfeste hele samfunnsnyttene og at flere deler av samfunnsnyttene vil måtte beskrives kvalitativt eller at det må gjøres eksempelberegninger. Men, også for kvalitative beskrivelser og for eksempelberegninger vil det være behov for å tallfeste antall brukere per aktivitet og antall frivilligtimer per år.

Referanser

- Arnesen, D. (2015). *Undersøkelsene om frivillig innsats 1998-2014. Dokumentasjonsrapport*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Dam, K. W., & Westberg, N. B. (2012). *Dokumentasjon av satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner*. Notater 23/2012. Statistisk sentralbyrå.
- DFØ. (2018). *Veileder i samfunnsøkonomiske analyser*. Direktoratet for økonomistyring (DFØ).
- Røde Kors. (2017). *Tilfredshet blant frivillige i Norges Røde Kors 2016/2017*. Røde Kors.
- Røde Kors. (2020). *Oslo Røde Kors Årsrapport 2019*. Oslo Røde Kors.
- SSB. (2019, 09 14). *08520: Årsverk, etter aktivitet (ICNPO) 2006 - 2017, Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/statbank/table/08520/>
- SSB. (2019). *08538: Produksjon, bruttoprodukt og lønnskostnader inklusive ulønnet arbeid, etter hovedstørrelse, statistikkvariabel og år*. Hentet fra Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, Statistisk sentralbyrå (SSB): <https://www.ssb.no/statbank/table/08538/>
- SSB. (2020, 05 12). *09174: Lønn, sysselsetting og produktivitet, etter næring, statistikkvariabel og år*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/statbank/table/09174>
- UN. (2003). *Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts*. New York: Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division, United Nations.

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter. Vi er et medarbeiderei konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked. Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no